

Elektrik Yüksek Mühendisi M. Cihat Erez, Evinin Kapısını EMO'ya Açtı...

96 YILLIK YAŞAM ÖYKÜSÜYLE BİR MÜHENDİS

EMO Basın- İlk Genel Kurulu'nu 26 Aralık 1954 tarihinde yapan Elektrik Mühendisleri Odası'nın (EMO) ilk üyelerinden olan Elektrik Yüksek Mühendisi M. Cihat Erez, 1 Mart 1954 tarihinde Odaya 359 sicil numarasıyla kayıt olmuş. İstanbul'da Küçük Ayasofya'da 16 Nisan 1918 yılında doğan Erez, EMO'nun 60. yılında 96 yıllık yaşam öyküsünü dergimize anlattı, sorularımızı yanıtladı.

Ankara'da Ayrancı'da yaşayan Cihat Erez, evinde Elektrik Mühendisliği Dergisi'ni konuk etti. EMO'nun verdiği meslekte 60. yıl plaketine salonunun vitrininde tutan Erez'in sıcak ilgisiyle karşılandık. Önce kendisini tanıtan Erez, İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra 1943 yılında Mühendis Mektebi'nden mezun olduğunu belirtti. Mühendis Mektebi'nden yalnızca 6 mühendisle birlikte mezun olduğu o yıllarda mühendisliğin arzu edilen bir meslek olduğunun altını çizen Erez, "Pekiye derecesiyle son sınıfı bitirdim. Dikkat edin son sınıfı pekiye derecesiyle bitirdim. O zaman 6 yıldız eğitim" diyor. İki kız kardeşinden biri coğrafya, diğeri kimya alanında eğitim gören Erez'in öz yaşam öyküsünden eğitim hayatını yurtdışında yaptığı stajlarla iş yaşamı sırasında da sürdürdüğünü görüyoruz.

Erez mezuniyet sonrası iş yaşamına başlayışını şöyle anlatıyor:

"1943 yılında mezun olunca önce mecburi hizmet nedeniyle PTT'de çalıştım. 9 ay İstanbul'da Ümraniye'de 1. Telsiz İstasyonu Mühendisi oldum. Ardından 3 yıl Türkiye Askeri Deniz Fabrikalarında mühendis olarak çalışarak askerlik yaptım. Harp içinde askerlik 3 yıldız. Mühendis tabii çok az. Yani ben devamlı çalıştım. Gölcük fabrikalarında çalıştım. İstanbul Haliç askeri tersanelerinde Elektrik Şubesi Başkanı olarak çalıştım. Askerlik bitti. Mecburi hizmet PTT'de 8 yıldız. Fen müfettişi olarak çalıştım. 1950 senesine kadar 4 vilayette; Çankırı, Zonguldak, Kastamonu ve Sinop'ta 2 bin kilometre hat yaptım. Telefon hattı döşedim."

Müfettişlikten Vardiyaya

Cihat Erez, Fen Müfettişliği gibi çalışma koşulları ve prestiji daha iyi olan bir iş konumunu bırakıp gece çalışmak zorunda kalacağı vardiya mühendisliğine geçiş yapıyor. Bu iş değişikliğinde, Erez'in elektrik mühendisliğine duyduğu ilgi ve Türkiye elektrik tarihi için çok önemli olan bölgeyi besleyecek ölçekte ilk büyük santral yapımında çalışacak olması etkili oluyor. Çok sayıda istekli olmasına rağmen Çatalağzı Termik Santrali inşaatında açılan bu kadroya mecburi hizmet karşılığını PTT'ye ödeyerek Cihat Erez'i atıyorlar. Erez'in ağzından bu gelişmeleri dinleyelim:

"Türkiye'de ilk defa bölge santralleri yapılmaya başlandı. Çatalağzı Santrali yapılmaya başlandı. Etibank mecburi hizmetimi PTT'ye ödeyerek santral mühendisliğine aldım. 1950 yılında bu bir dönüm noktası, büyük bir değişiklik

oldu. Elektrik vardiya mühendisi olarak işe başladım. Müfettişlik fiyakalı bir şey o zaman. Onu bıraktık, gece çalışmaya başladık. Elektrik Mühendisi olmayı tercih ettim. Çünkü Türkiye'de ilk bölge santrali olan Çatalağzı. İlk büyük santral 3 tane 20 megavat türbini vardı. 2. Bölge Santrali yapılırken İnşaat Baş Mühendisi oldum. Çatalağzı Santrali'nin imalatçısı bizi İngiltere'ye götürdü. 1 sene staj yaptık."

"Şimdi Çatalağzı Santrali'nin satmaya çalışıyorlar" dediğimizde "Hoşuma gitmiyor tabii" diyen Erez, öz yaşam öyküsüne şöyle devam ediyor:

"1956 senesine kadar Çatalağzı Termik Santrali'nde çalıştım. Türkiye'de ilk defa Yük Tevzi Mühendisi oldum. Turgut Özal o zaman Elektrik İşleri Etüt İdaresi'ndeydi. Ben Yük Tevzi'deyken onunla 5 yıl Türkiye elektrik enerjisi üzerine çalıştım. Yük Tevzi Mühendisi iken ABD'de elektrik tesislerinde staj yaptım. Bu

ikinci yurtdışı hayatım oldu. Dönüşümde ihtilal oldu. ABD-Londra-İstanbul geçişliydi. ABD dönüşümünde Londra'da kaldık. O zaman ihtilal nedir bilmiyorduk. Nereye açsak cevap vermiyorlar. 1960'da Türkiye'ye dönünce bizim staj yaptığımız sürede Yüksek Tevzi Mühendisliği kadrosu dolduğu için Etibank Genel Müdürlüğü Elektrik Şubesi Müdür Muavinliği'ne tayin oldum. TEK kuruluncaya kadar Etibank'ta bulundum. Etibank'tan elektrik işleri ayrılınca madencilik kısmına Şube Müdürü oldum ve Etibank'tan 1981'de emekli oldum. Etibank'taki son zamanlarımda Gazi Üniversitesi Elektrik Fakültesi Elektrik Öğretim Görevlisi oldum. 400-500 elektrik mühendisi yetiştirdim. Gazi Üniversitesi'nde öğretim görevlisiyken Türkiye Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü'ne Yönetim Kurulu Üyesi oldum. 1988'de artık işleri tamamen bıraktım."

Cihat Erez, iş yaşamında onu en çok mutlu eden çalışmayı "Gazi Üniversitesi'ndeki hocalık dönemi" olarak ifade ediyor. Gazi Üniversitesi'nde daha çok elektrik şebekele-ri sistem analiz dersi verdiğini kaydeden Erez, sözlerine "Üyeleriniz arasında talebelerim var. Talebelerimden çok kişi mebus oldu" ifadesini de ekliyor.

Erez'in EMO Anıları

Ankara'da EMO'nun bina yerini satın alan 9. Dönem Yönetim Kurulu'nda Başkan Yardımcılığı görevini yapan Erez, EMO ile ilgili sorularımız üzerine, "Ankara'da olmadığım için çok ilgilenemedim. Ankara'ya geldikten sonra 1 defa yönetime seçildim. Ankara'daki binanın alınışında Yönetim Kurulu'ndaydım. Ama kısa süre görev yaptım" dedi. EMO'yla ilgili anıları kapsamında Erez "1966 yılında Almanya'ya burslu olarak gönderdi. EMO beni seçti. Almanya'da AEG fabrikalarında staj yaptım. 1 yıl kaldım" bilgilerini de paylaştı. Elektrik Mühendisliği Dergisi'nin geçmişi ve bugününe ilişkin değerlendirmelerini sordüğümüzda da şunları söyledi:

"O zaman mecmua küçüktü. Baskısı iyi değildi. İmkan bulamıyorlardı. Bugün çok geniş, çok daha mufassal (ayrıntılı). Mecmuanızdaki yazılara bakıyorum çok daha derin. Yalnız bilgisayar mühendisleri de size dahildi. Ayrılmaları iyi olmuş, çok dağınıktı."

Elektrik Mühendisliği'nin onun zamanında nasıl görüldüğüne ilişkin sorularımıza "Çok fazla kıymetliydi" diye yanıt veren Erez, bu kıymeti yaşadığı bir anısıyla gülerek şöyle anlattı:

"Çankırı bölgesinde müfettiştim. Bir bayramda eve gittim. İzin almak gerekiyordu. Yangın olmuş Bartın'da. PTT yandı. Müfettiş yok. Sordular 'Neredeydin' diye. 'Bayramda kaçtım' dedim. 'Aman aman sebebini yaz da sana dokunmayalım' dediler."

Erez, neden mühendislik mesleğini seçtiği sorusuna ise "İstanbul Lisesi'ndeyken matematik ve fiziğe daha düşkündüm. Hiç düşünmeden mühendisliği seçtim. Memnunun tabii seçtiğime. Herhalde parası iyi değil ama çünkü o dönemlerde hepsi memur. Zaten bana fen müfettişliği vermelerinin sebebi de para. O vakit 75 lira aylıktı. 150 lira harcırahtı. Hakimden bile çok alıyorduk harcırahtla. Aşağı yukarı mebus maaşı kadar para alırdım."

Mevcut mühendislik eğitime ilişkin soru üzerine Erez, "İTÜ'yü kıymetli buluyorum. Bizi 6 sene okuttular. Hoca bulamıyorlardı. Bizden evvel Almanya'dan gelen hocalar vardı. Ben kendi okuttuklarım dahil, onların bilgisinden arzusundan memnunun" dedi.

Ülke Tarihinin Tanığı

Cihat Erez, ülkenin siyasi tarihine de toplumsal yaşamdan örnekler vererek kısa kısa değindi. Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünde üniversitede olduğunu, ölüm haberi üzerine derslerin durduğunu, İTÜ'den Dolmabahçe'de bayrağın yarıya çekildiğinin görüldüğünü anlatan Erez, "Büyük bir teessür vardı. Sanki Türkiye'yi ayakta tutan oydu. O gün bir tereddüt başlamıştı. Fevkaledi severdik. Cenaze törenine katıldık. Tabii o kadar uzundu ki bir şey göremedik" diye konuştu. Çok partili hayata geçişte fen müfettişi olan Erez, insanlar arasında o dönemde kutuplaşmanın çok arttığını, insanların birbirlerine düşman olduğunu anlatırken, bir sırada beklerken bile kavgaların yaşanabildiğini aktarıyor. "Benim babam askerdi. Tuhaf bir şey ama hoşuma gidiyordu. Her ihtilal döneminde bir şeylerin düzeldiğini düşünüyordum. Onların da zararı yok değil" diyen Erez, 80 Darbesi'nde öğrencilerinin zarar görüp görmediğine ilişkin sorumuz üzerine de şunları anlattı:

"Talebeler ikiye ayrılmıştı. Tam ders veriyorum. Geliyor 'Hocam kusura bakma.' Alıyor talebeleri dışarı. Bereket versin bana hürmet ediyorlar. Bir tarafa şey yaptığımı görse bana kötülüğü olacak. Ders verirken kapıda polis beklerdi. Polisi korumak için aşağıda jandarma bekledi."

Milli Eğitim'e bağlı Sanat Okulu'nda Elektrik Bölümü'nde ders veriyorum. Sağcılarla solcular birbirlerine girdi. Polis ellerinde coplarla içeri girdi. Polislere bağırdım. Öğrencilere de bağırdım. Hepsini durdular. Ders bitinceye kadar çıt yok. 'Çıt çıkarırsanız bırakacağım derisi' diyorum. Paşaları gelmiş. Polis bana gel-gel yapıyor. 'Ben 1. derece devlet memuruyum, kime şey yapıyorsun' dedim. Polisleri payladım. Tabii ne oldu sonu? Okulda işime son verdiler."

Erez, bugünkü siyasi ortama ilişkin görüşünü de "Başkileri beğenmiyoruz. Bizim için cahiller" diye aktarırken, yolsuzluk iddialarını anımsatarak "Tam manasıyla tasvip etmiyorum" diyor. ■